

№ 165

02.08.2023

Міністру захисту довкілля та природних
ресурсів України

Стрільцю Р.О.

Департамент запобігання промислового
забрудненню та кліматичної політики,
03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя
Липківського, 35,
parasochka.a@mepr.gov.ua

Коментарі ГО "Центр екологічних ініціатив "Екодія" до доопрацьованого проєкту розпорядження КМУ «Про схвалення плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року»

Громадська організація «Центр екологічних ініціатив «Екодія» звертається до Вас з метою врахування наших коментарів до доопрацьованого проєкту розпорядження КМУ «Про схвалення плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року», що був опублікований на офіційній веб-сторінці Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 03 липня 2023 року.

Нижче надані пропозиції на доповнення та виключення деяких пунктів у секторах: загальне положення; виробництво електричної та теплової енергії; постачання енергоресурсів; будівлі; сільське господарство; лісокористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство.

Просимо розглянути та взяти до уваги надані коментарі та рекомендації до Проєкту розпорядження КМУ «Про схвалення плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року».

Загальне положення

Розділ 1. Розробка та впровадження нормативно-правових актів з метою реалізації кліматичної політики

Захід 1. Перегляд та оновлення Національно визначеного внеску України до Паризької угоди та Плану заходів з його реалізації

Екодія підтримує рішення переглянути НВВ до 2025 року в Україні, відповідно до Паризької угоди, що має подаватись кожні п'ять років до Секретаріату РКЗК ООН. Очікується, що кожен

наступний НВВ буде представляти собою прогрес у порівнянні з попереднім НВВ і відобразатимуть його найвищу можливу амбітність. Разом з тим, важливо аби процес **перегляду НВВ включав кроссекторальні переговори, широке залучення зацікавлених сторін, включно з громадськістю та владою з місцевого рівня**, що буде сприяти широкому розумінню відповідальності в реалізації затвердженої цілі у різних секторах та рівнях, підвищенню амбітності кліматичних цілей.

Через розпочату війну в Україні росією, більшість секторальних стратегій є не актуальними, та потребують перегляду. Оновлення НВВ може стати рамкою для створення стратегій, які будуть відповідати наявній ситуації, та забезпечить їх відповідність міжнародним угодам, які Україна підтримала, ратифікувала - Паризька угода, Зелений курс ЄС та інші.

Захід 2. Розроблення проекту Закону України «Про основні засади кліматичної політики»

З 23 червня 2022 року Україна є країною-кандидатом на членство у ЄС. Процес вступу передбачає, що Україна, має імплементувати все законодавство ЄС. Законодавство ЄС, зокрема, містить Кліматичний закон - No 401/2009 (EU) 2018/1999 European Climate Law, основна ціль якого встановлення рамок для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Закон України «Про основні засади кліматичної політики» має відповідати Європейському законодавству, з відповідністю до довгострокових цілей ЄС щодо досягнення кліматичної нейтральності у 2050 році та забезпечувати кроссекторальну співпрацю.

Європейський кліматичний закон також звертає увагу на необхідність реагувати на зростаючі ризики для здоров'я, пов'язані зі зміною клімату, включаючи частіші та інтенсивніші хвилі спеки, лісові пожежі та повені, загрози безпеці харчових продуктів та води, а також виникнення та поширення інфекційних захворювань. Також відмічають відповідне рамкове законодавство є одним з основних компонентів довгострокового глобального реагування на зміну клімату. В Україні є прийнята Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату, яку за прикладом ЄС важливо зазначити у Законі.

Захід 3. Розроблення проекту Закону України «Про систему торгівлі квотами на викиди парникових газів» та нормативно-правових актів, необхідних для запровадження в Україні внутрішньої схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів

Розробка проекту Закону України «Про систему торгівлі квотами на викиди парникових газів» та нормативно-правових актів, необхідних для запровадження в Україні внутрішньої схеми торгівлі квотами на викиди парникових газів в контексті реалізації строків зупинилася на довоєнному рівні. Строки не змінилися попри серйозні зміни в країні. Відповідно до даних Міндовкілля, станом на травень 2023 року в Єдиному реєстрі з МЗВ зареєстровано 482 установки, щодо яких затверджено 360 планів моніторингу. За результатом моніторингу викидів парникових газів на зареєстрованих установках прийнято 109 звітів операторів. Тож, станом на зараз в Україні відсутня повна картина, щодо викидів ПГ в секторах, яку охоплює МЗВ, що може напряму вплинути на якість СТВ у майбутньому. Перед прийняттям СТВ важливо мати робочу МЗВ, яка стало функціонує упродовж декількох років.

Захід 6. Розроблення та впровадження Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України

Відповідно до взятих міжнародних зобов'язань Україна має переглянути довгострокові цілі та підвищити їх амбітність щодо досягнення кліматичної нейтральності у 2050 році.

Сектор «Виробництво електричної та теплової енергії»

Розділ 2. Розвиток виробництва теплової енергії з альтернативних джерел

У розділі 2 викликає занепокоєння захід *"5. Розроблення проєктів законів щодо встановлення нульової ставки податку за викиди CO₂ при виробництві енергії з біопалива та ведення Реєстру установок, які використовують біопаливо як єдиний вид палива"* - не всі види біопалива є вуглецево нейтральними під час використання. Було б доцільно обмежити нульову ставку податку за викиди CO₂ лише для виробництва енергії з відходів сільського господарства та деревообробки. Натомість використання спеціально заготовленої деревини та/або спеціально вирощених енергетичних культур не може вважатись кліматично нейтральним¹, а тому додаткові викиди парникових газів від спалювання такого палива мають оподатковуватись на загальних підставах.

Розділ 3. "Розвиток виробництва теплової енергії з альтернативних джерел"

У розділі 3 пропонуємо доповнити індикатор заходу *"1. Розроблення Національного плану з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року"* у такій редакції *"Прийнято акт Кабінету Міністрів України відповідно до ключових принципів Європейського зеленого курсу"*.

Обґрунтування: Зважаючи на те, що разом з набуттям статусу-кандидата на членство в Європейському Союзі, Україна взяла на себе відповідальність за виконання зобов'язань, зокрема, продовження процесу гармонізації українського законодавства з EU acquis, що, у свою чергу, передбачає імплементацію зеленого переходу та сталого розвитку (Green agenda and sustainable connectivity). У цьому зв'язку, вважаємо за необхідне розроблення Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року на основі амбітних цілей ЄЗК та плану RePowerEU, представленого 18 травня 2022 року Європейською Комісією.

У розділі 3, варто змінити назву заходу *"8. Розроблення та затвердження схем комплексного використання гідроенергетичних ресурсів річок України та уточнення обсягу невикористаного економічно ефективного гідроенергетичного потенціалу з належною оцінкою впливу на навколишнє природне середовище"*.

Обґрунтування: Збільшення потужностей гідроенергетики в умовах зміни клімату та скорочення запасів доступних водних ресурсів в Україні є вкрай сумнівним заходом. Крім цього, гідроелектростанції не можуть вважатись екологічно безпечним джерелом енергії, оскільки їхнє будівництво негативно впливає на екосистеми річок. І загальною тенденцією в розвинених країнах є відновлення проточності низки зарегульованих в минулому річок, але не продовження будівництва нових гідроенергетичних об'єктів. Натомість є сенс покращувати комплексне

¹ <https://www.wwf.eu/?9519941/mythbuster-forest-biomass>

використання ресурсів вже існуючих гідроенергетичних потужностей, без будівництва нових об'єктів гідрогенерації. Тому пропонується подати назву заходу у такому вигляді: **“Розроблення та затвердження схем комплексного використання гідроенергетичних ресурсів річок України з належною оцінкою впливу гідроенергетичного сектору на навколишнє природне середовище”**.

У Розділі 3, за принципом заходів 2 та 3, **пропонуємо додати наступний захід**, що передбачає підтримку громад та об'єктів критичної інфраструктури у громадах:

“Розроблення економічних механізмів залучення інвестицій, розроблення та впровадження нормативно-правових актів про фінансову підтримку громадам для запровадження енергоефективних заходів та використання відновлюваних джерел енергії на об'єктах критичної інфраструктури”.

Розділ 4. Розвиток атомної енергетики.

Захід 1. Реалізація заходів із продовження строків експлуатації енергоблоків діючих АЕС України відповідно до результатів оцінки їх технічного стану та безпеки.

На нашу думку, в першу чергу слід звернути увагу на те, що відрахування до спеціалізованого бюджетного Фонду накопичення фінансового резерву на зняття з експлуатації атомних реакторів занадто малі. Наразі відсутність достатніх відрахувань створює ризики для майбутньої декомісії та безпечного припинення роботи енергоблоків. Вирішення цього питання є невідкладним, адже створення надійного фінансового механізму для декомісії АЕС має стратегічне значення для забезпечення безпеки та сталості енергетичного сектору.

Незалежно від перегляду планів щодо подальшої експлуатації енергоблоків, вважаємо за критично важливе розпочати роботу над плануванням їхнього майбутнього виведення з експлуатації. Закриття атомних станцій відповідно до сучасних стандартів та вимог забезпечить безпеку населення та навколишнього середовища, а також дозволить Україні виконувати свої зобов'язання з міжнародних домовленостей у сфері енергетики та недопущення можливих катастроф. Це демонструватиме відповідальність України перед майбутніми поколіннями та національну зрілість у прийнятті стратегічних енергетичних рішень.

Ми пропонуємо додати пункт:

“Підготовка до потенційного та поступового виведення з експлуатації визначених енергоблоків”.

Так, у розширених матеріалах робочої групи «Енергетична безпека» при Національній раді відновлення України від наслідків війни зазначається, що 1 енергоблок з ВВЕР1000 на ЮУАЕС та 2 енергоблоки з ВВЕР-440 на РАЕС можуть бути виведені з експлуатації в період до 2035 року (с.30). Навіть маючи таку теоретичну можливість - треба до цього належно та завчасно підготуватися.

Захід 2. Реалізація пілотного проекту будівництва малих модульних реакторів в Україні. Прийняття рішення щодо реалізації пілотного проекту будівництва малих модульних реакторів в Україні має врахувати дані наукових досліджень щодо їхньої економічної доцільності. Так, за

результатами нового аналізу² було виявлено, що оцінки вартості, що надаються виробниками ММР, суттєво відрізняються від реальних даних. Малі модульні реактори не можуть конкурувати з відновлюваними джерелами енергії з економічної точки зору. Незважаючи на деякі переваги ММР, такі як стандартизований дизайн та модульність, вони все ще зіштовхуються з високими витратами на будівництво. Навіть з урахуванням цих переваг, вартість енергії, що вироблятиметься ММР, виявляється значно вищою порівняно з відновлюваними джерелами енергії. Також майбутня декомісія та фінальна утилізація може призвести до збільшення вартості проектів у майбутньому. З цього випливає, що проекти ММР не виглядають економічно вигідними, оскільки очікувані реальні витрати на них перевищують потенційну вигоду.

Розділ 5. Відновлення, реконструкція та будівництво нових енергогенеруючих потужностей та систем накопичення електричної енергії

Пропонуємо додати до розділу 5 наступний Захід:

“Визначення принципів, механізмів для розвитку та ефективної інтеграції розподіленої (децентралізованої) генерації в енергетичну систему України, розробка та впровадження відповідних нормативно-правових актів”.

Сектор «Постачання енергоресурсів»

Розділі 9 “Реформування вугільної галузі, зокрема в частині поступової відмови від використання вугілля”

Захід 1 пропонуємо викласти в такій редакції:

“Реалізація програм ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств та електростанцій; забезпечення оптимізації діяльності державних вугледобувних підприємств шляхом прискорення передачі неперспективних збиткових шахт (з високою собівартістю видобутку) до ліквідації.”

Обґрунтування: Адже назва розділу “Реформування вугільної галузі, зокрема в частині поступової відмови від використання вугілля”, а відмова від використання вугілля в енергетиці відповідно до Європейського зеленого курсу включає в себе не тільки ліквідацію добувних потужностей, але й генеруючих.

Розділі 10 “Справедлива трансформація вугільних регіонів”

Пропонуємо викласти в такій редакції - “Розроблення **Концепції та Державної цільової програми справедливої трансформації монофункціональних міст** України на період до 2030 року”.

Обґрунтування: Даний пункт повинен бути приведений у відповідність з планами Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури (Мінвідновлення). Так, у 2022 році опублікований

---

² Uncertainties in estimating production costs of future nuclear technologies: A model-based analysis of small modular reactors: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360544223015980>

План відновлення України вже оперував поняттям “монофункціональні міста”, яке включає вугільні, але не обмежується ними.

Розділ 11. Зменшення викидів метану та неметанових летких органічних сполук під час видобування, транспортування та переробки нафти та газу

Розділ 11 проєкту Плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року не повною мірою відображає положення раніше ухваленого Плану заходів із реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі зі скорочення викидів метану “Global Methane Pledge”, що був затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 липня 2023 р. № 607-р. Відповідно, проєкт Плану заходів має бути узгоджений із цим чинним розпорядженням КМУ.

Рекомендуємо:

1. Включити розробку та впровадження економічних та регуляторних заходів, що стимулюватимуть скорочення викидів метану в нафтогазовому секторі (п.6 Розпорядження КМУ № 607-р).
2. Внести до плану заходів створення сучасного цифрового інструменту для збору та верифікації фактичних даних щодо викидів парникових газів на основі Національної настанови з обліку викидів парникових газів для нафтогазової галузі України (що має бути розроблена та ухвалена) з урахуванням кращих міжнародних практик та регулювання Європейського Союзу (п. 7, розпорядження КМУ № 607-р).

У заході 7 “Розроблення та впровадження плану заходів з управління та утилізації метану вугільних родовищ з переходом до видобутку метану з вугільних пластів”, для реалізації важливо:

- встановити чіткий розподіл обов’язків та відповідальності суб’єктів господарювання та Держави щодо запобігання викидам метану від діючих та закритих вугільних шахт, зокрема через внесення зміни до існуючого галузевого законодавства;
- встановити порядок збору інформації про викиди метану від закритих/виведених з експлуатації шахт та визначити відповідальний це орган, забезпечити його інституційну та технічну спроможність, в тому числі із залученням міжнародної технічної допомоги;
- створити регуляторні та економічні стимули для встановлення систем дегазації для відкачування шахтного метану діючих шахт та його використання для генерації електричної і теплової енергії;
- створити регуляторні та економічні стимули для вилучення та захоплення метану на закритих шахтах та його продуктивного використання;
- створити фінансові механізми для залучення інвестицій у створення систем збору та утилізації шахтного метану;
- розробити та впровадити механізми державно-приватного партнерства для фінансування заходів із уловлення шахтного метану;
- визначити порядок виведення діючих шахт з експлуатації та відповідальність за вжиття заходів із належного інженерного та технічного забезпечення, необхідного для усунення та попередження витоків метану.

Обґрунтування: Сьогодні на нафтогазову діяльність припадає майже 15% викидів парникових газів, пов'язаних з енергетикою, і галузь має можливості та ресурси, щоб скоротити їх швидко та економічно ефективно. У 2022 році видобуток, транспортування та переробка нафти й газу викинули в атмосферу еквівалент 5,1 мільярда тонн CO₂. У сценарії Міжнародного енергетичного агентства чистих нульових викидів до 2050 року інтенсивність викидів цієї діяльності впаде на 50% до кінця десятиліття. У поєднанні **зі скороченням споживання нафти та газу** за цим сценарієм це призведе до 60% скорочення викидів від нафтогазових операцій до 2030 року.

Окрім того, варто передбачити концепцію та кроки до відмови від викопного палива. Так, згідно **звіту** Міжнародного Енергетичного Агентства відновлювані потужності у ЄС у 2023 та 2024 роках збільшились на 40% порівняно з довоєнними. Прогнозований ріст відновлюваних джерел енергії, таких як чиста електрика, котли, що працюють на біоенергії, теплові насоси, сонячні термальні та геотермальні технології, може витіснити майже 8 млрд кубометрів споживання газу, пов'язаного з будівлями ЄС, в 2023 році та понад 17 млрд кубометрів у 2024 році.

Сектор «Будівлі»

Розділ 18. Термомодернізація житлових будівель

1. *Захід 1. Реалізація Довгострокової Стратегії термомодернізації будівель на період до 2050 року (заходів Операційного плану реалізації Стратегії) та заходів Національного плану збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії.*

Обґрунтування: Слід зменшити строки реалізації заходів з впровадження стандартів NZEB (будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії) або навіть розпочати розробку імплементації більш амбітних стандартів Zero emissions buildings (Будівель з нульовим рівнем викидів), з обов'язковою забороною підключення до газової інфраструктури, замінивши на встановлення теплових pomp, підключення будинків до централізованого опалення чи інших рішень на основі ВДЕ.

Україна на виконання Угоди про Асоціацію з ЄС зобов'язалася провести реформу енергоефективності згідно Директив ЄС "Про енергоефективність" та "Про енергоефективність будівель". Згідно останньої держави-члени повинні забезпечити, щоб до 31 грудня 2020 року всі нові будівлі були будівлями з майже нульовим споживанням енергії; та після 31 грудня 2018 року нові будівлі, що перебувають у власності органів державної влади, були будівлями з майже нульовим споживанням енергії. Окрім цього зараз розглядаються внесення змін до Директиви, де буде визначений новий стандарт для будівель - ZEB (zero emissions building). Вимоги ZEB повинні застосовуватися з 1 січня 2030 року до всіх нових будівель, а з 1 січня 2027 року - до всіх нових будівель, які займають або належать органам державної влади.

В той час, як в Україні тільки в 2027 році впровадяться вимоги до стандарту NZEB. Слід звернути увагу, що відбудова зруйнованого житлового сектору вже почалась і займає велику частку капіталовкладень, проте процес будівництва відбувається за наявними енергоефективними стандартами, і вже за декілька років доведеться знову шукати фінансування для проведення термомодернізації.

2. *Захід 2. Реалізація державних цільових програм у сфері енергоефективності (у тому числі стимулювання ВДЕ).*

Також, додати окремий пункт щодо необхідності створення програм підтримки як на державному, так і на місцевому рівні для встановлення теплових насосів для забезпечення теплопостачання в багатоповерхових будинках.

Обґрунтування: теплові насоси дозволяють відмовитися від газу для опалення та підігріву води. Економія на цих потребах становить до 80%. Більшість європейських країн субсидують їх встановлення, роблячи вклад у власну енергонезалежність. За даними Європейської асоціації теплових насосів (ЕНРА), цими пристроями обладнані близько 16% житлових і комерційних будівель ЄС. Відповідно до плану RePower EU, який передбачає зменшення залежності країн ЄС від викопного палива, теплові насоси є основною технологією для заміни природного газу в опаленні житлових та комерційних приміщень.

Сектор «Сільське господарство»

Розділ 22. Поширення ресурсозберігаючих технологій обробітку земель

1. Захід 2. *“Розроблення заходів, направлених на збільшення обсягів поглинання й утримання вуглецю в ґрунті, зокрема, за рахунок запровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту та збільшення площ земель, зайнятих під органічним виробництвом”* пропонується подати у такому формулюванні *“2. Розроблення заходів, направлених на збільшення обсягів поглинання й утримання вуглецю в ґрунті, зокрема, за рахунок:*

- 1) запровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту;*
- 2) консервації деградованих земель, які використовуються з порушенням законодавства про охорону земель та земельних ділянок, забруднених хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану;*
- 3) збільшення площ земель, зайнятих під органічним виробництвом;*
- 4) запровадження посиленого моніторингу та контролю за цінними територіями, які мають високий ризик розорювання (прибережні захисні смуги, схили, пасовища тощо)”.*

Обґрунтування: Згідно із статтею 51 Закону України “Про охорону земель”, “консервації підлягають: земельні ділянки, що використовуються з порушенням вимог щодо охорони земель від ерозії та зсувів, встановлених цим Законом, ... земельні ділянки, забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану”. Враховуючи, що консервація земель буде сприяти поглинанню та утриманню ними вуглецю, необхідно передбачити використання цього методу для ситуацій, передбачених законодавством про охорону земель. Окрім цього, цілі зі зменшення розораності сільськогосподарських земель зафіксовано у Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, зокрема “..зниження рівня розораності території країни до 44 відсотків шляхом вилучення орнонепридатних (деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених) земель, площа яких, за експертними оцінками, перевищує 6,5 млн. гектарів, з інтенсивного обробітку...”.

У межах заходу: *“консервації деградованих земель, які використовуються з порушенням законодавства про охорону земель та земельних ділянок, забруднених хімічними*

речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану” - необхідно прийняти ЗУ “Про зміни до деяких законодавчих актів України щодо спрощення (дерегуляції) нормативно-правової бази для відтворення природних екосистем та консервації земель з природоохоронною метою” і відповідно оновити Порядок консервації земель.

2. У розділі “22. Поширення ресурсозберігаючих технологій обробітку земель” додати захід:

<p>6. Поширення ресурсозберігаючих технологій обробітку земель, зокрема шляхом підвищення ефективності використання мінеральних та органічних добрив, засобів захисту рослин (ЗЗР) завдяки розробці та впровадження: 1) системи навчання сільгоспвиробників, дорадників, зокрема щодо нових технологій та практик; 2) моніторингу і контролю за зберіганням та використанням агрохімікатів, зокрема гною, та ЗЗР”</p>	<p>Мінагрополітики Міндовкілля</p>	<p>2023-2026</p>	<p>Оновлено ЗУ “Про агрохімікати та пестициди”</p> <p>Розроблено та реалізовано план заходів для підвищення ефективності використання добрив</p> <p>Запроваджено систему навчання для сільськогосподарських дорадників та фермерів щодо сталих практик ведення сільського господарства</p>
---	--	------------------	--

Обґрунтування: Одним із джерел викидів парникових газів є виробництво та використання мінеральних добрив, а також неналежне поводження із гноєм. Так Україна є країною з одним із найбільших відсотків розорюваності земель, важливим питанням є підвищення ефективності використання добрив та ЗЗР. Важливо запроваджувати заходи та поширювати практики для підвищення ефективності використання агрохімікатів та пестицидів, зокрема через навчання виробників та дорадників, розвитку моніторингу та контролю за використанням цих речовин на місцевому та національному рівнях

Сектор «Лісокористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство»

Звертаємо увагу, що міжнародна назва сектору звучить “Land Use, Land-Use Change and Forestry (LULUCF)”. Рекомендуємо змінити назву в документі на «Землекористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство».

Розділ 25. Запобігання деградації лісів і збільшення їх площі

1. Захід *"1. Ідентифікація земельних ділянок придатних для заліснення та самозаліснення"* пропонується подати у вигляді *"1. Ідентифікація земельних ділянок придатних для заліснення та самозаліснених ділянок"*. Також, до відповідальних за реалізацію цього заходу пропонується додати органи місцевого самоврядування (за згодою).

Термін "самозаліснена ділянка" існує у частині 12 статті 1 чинної редакції Лісового кодексу України. При цьому, більшість таких ділянок розташовуються на землях, які у 2021 році було передано у власність територіальних громад. А тому важливо долучати органи місцевого самоврядування до ідентифікації таких ділянок.

2. Захід *"4. Проведення робіт з заліснення"* пропонується подати у вигляді *"4. Проведення робіт з заліснення, з урахуванням необхідності збереження степових і лучних екосистем та недопущення інвазій чужорідних видів у природні екосистеми"*.

Недопущення інвазій чужорідних видів у природні екосистеми під час лісовідновлення та лісорозведення закріплено у частині 2 статті 82 Лісового кодексу. А частина 3 цієї ж статті забороняє здійснювати лісорозведення на степових ділянках. Також, згідно із чинною редакцією Правил відтворення лісів "лісорозведення не здійснюється на степових, лучних ділянках, болотах і біогалявинах".

3. Захід *"9. Проведення аналізу можливого економічного механізму стимулювання малопродуктивних та деградованих земель сільськогосподарського призначення до природних екосистем"* пропонується подати у вигляді *"9. Проведення аналізу можливого економічного механізму стимулювання відновлення деградованих земель сільськогосподарського призначення, які використовуються із порушенням законодавства про охорону земель, до природних екосистем"*. Пропонується вилучити з формулювання згадку малопродуктивні землі, оскільки до таких територій можуть відноситись цінні природні екосистеми, які потребують охорони (наприклад, піщані степи чи степові угруповання на крейді). Натомість, варто стимулювати відновлення природних екосистем на місці земель, які були деградовані внаслідок надмірної експлуатації та порушення законодавства про охорону земель.

Виконавча директорка
ГО "Екодія"

Ольга Полуніна